

lovuk van, mint nekünk : 334.000 Finnországban, 885.000 Magyarországon. Ugyanezt elmondhatnók a juhokról és az állattenyésztés minden ágáról. Még csak egy példát említek. A finnek nem állatszépségek, tehenprimadonnák megbámulására rendezik mezőgazdasági kiállításait. A szépség csak a hozzá nem értők számára fontos ; a finnek azokat az állatokat jutalmazták, amelyeknek teljesítőképesége munka, utódok, szolgáltatás, kevés takarmányfogyasztás szempontjából a legjobb. Így a tehének legkiválóbbja egy Ayrshire-i, amely egy évben 9032 kg. tejet adott, pedig az évi finn átlag 2761 kg. Az ilyen tehén megérdemli a nagyarányt.

A finnek ezen gazdasági eredményeket nagyfokú gyakorlati érzéküknek, északi józanságuknak, tudományos munkájuknak és főképen a szövetkezeti rendszernek köszönhetik. Az egyén nem érvényesülhetett a természet erői ellen vívott harcában : az őstermelő társadalomnak össze kellett fognia. Az egész országot hatalmas szövetkezeti rendszer hálózta be, amelynek tagjai az őstermelők és így az értékesített árú eladási árának mintegy 85 % -át a termelő kapja meg.

Alexis Kivi életének történetéből és a neve emlékére alapított iskola leírásából indultunk ki. Ezen hosszú körséta után térjünk vissza hozzá és életének főművéhez, az első európai parasztrehányhoz „A hét testvér“ című műhöz. E regény a Jukola-testvérek vad fiatalágáról szól. A hét testvér apja halála után nem akar dolgozni : cserkészésre, kalandozásra, kisüstön-főzésre, vadászásra és kegyetlen verekedésekre adja magát. A testvérek kilépnek a falu közösségéből, erdőbeli tanyájukra vonulnak. Megtagadják a nép közösségét, de ekkor a nép is megtagadja őket. Visszautasítják a pap és tanító segítő kezét, de ezután csapás csapásra hull rájuk. Be kell látniok, hogy nem élhetnek elvadult módon, távol a falu népétől, visszatérnek és nekifognak a földművelésnek és írástanulásnak. Be kell látniok, hogy vadsággal, művelődés és munka nélkül nem jutnak előbbre.

A hét testvért ábrázoló szobron hét torzonborz alak hétfelé rázza öklét, a szélrózsa minden irányába kiáltanak tele torokkal. Még a legnagyobb veszély közepette sem fognak össze, hanem testvérharcban pusztítják egymást. A csapások kijózanítják őket, szelíd vonásuak lesznek és egymás kezére dolgoznak. Mint Kivi hét testvére, úgy szelídült értelmes összmunkára a finn nép.

Erdődi József.

IRODALOM

Ferdinandy Mihály : Középeurópa. Budapest, 1940. 127. old. Cserépfalvi kiadás.

A nemzeti államok ébredése korában Herder a nemzetek igazi éltető elemét a népesség fejlesztésében látta. Rámutatott a néplélek sajátos megnyilatkozásaira az irodalomban és vallásban egyaránt. Ezt a tételt bővítette ki Humboldt, amikor a népi egyéniség egyik sajátos tartalmi ismérvét a történelemben kereste. A magyar középiskolai Utasítások ennek a meglátásnak értelmében hangsúlyozzák a történelem tanításában az oknyomozó, elmélkedő eljárás módnak hasznát és szükségességét. Ez teszi ugyanis lehetővé, hogy a magyar és világtörténelem belső összefüggéseit, nemzeti törekvéseinket „sub specie Europae“ tudjuk nézni. Történelmünket így felmérve

realisabban ismerhetjük meg a magyarság európai szerepét, hivatását, sőt súlyát. Ez a történelemértelmezés azonban még korántsem jelentheti az egyoldalú sovinizmusnak kilengéseit, amely sújtásos diszmagyarban jóhiszeműen álmodozik 30 milliós magyarságról, hanem igenis jelenti a történelmi tények tanulságát a Középeurópát összefogó „Magyar Birodalom“ szükségességéről. Ennek illusztrálását adja Ferdinandy könyve a magyar történelem egyes korszakaiból.

A népvándorláskori népek életéből igazolja azt a fölismerést, hogy a nagy magyar táj mint történelmi alakulat akkor játszik irányító szerepet, hogyha a központi hatalmat erős, orgánizáló nép tartja a kezében. Ezt a „birodalmi“ hivatást, vagyis a népegységek állampolitikai tömörítését a magyar királyok sokszor sikeresen megvalósították. A középkori kisebbségpolitika józan, humánus alapjait sz. István tette le és — hozzátehetjük a szerző fejtegetéseihez — ha a török-tatár vércsapolás és a Habsburgok sorvasztó törekvése nem jön közbe, a történelmi fejlődés meghozta volna a nemzeti államok kialakulása idejére a betelepített népek természetes beolvadását. Az Anjouk céltudatos központi uralma, majd Mátyás imperialista célja hatásosan igazolta, hogy az egységes, öncélú és hatóképes Középeurópának magvát és tengelyét mindig Magyarország jelentette. Felveti még a szerző — a reális adatok tükrében — Báthory István célját, amely férfi szintén hivatva volt ezt az egységes Középeurópát, Mátyás örökségeként és Mátyás szempontjaihoz hasonló céllal megszervezni. Kár, hogy Ferdinandy az újszerű meglátásokból kiinduló hipotézisnek nem jut el a gyakorlati következtetéseihez, vagy legalább is vártuk volna a Báthory féle nagyszabású és sokatigérő tervezetésnek teljes felderítését.

A könyv második része személyes élmények során mutatja be, hogyan él a „Magyar Birodalom“ fogalma és képe a szomszédaink tudatában. Önképzőköreink történelmi szakosztályai bő és reális, de egyben az átéltség melegétől fűtött adatokat találhatnak ebben a részben a kisebbségi kérdésnek, a magyarság középeurópai lehetőségeinek és a külföld magyarságszemléletének tárgyalásához.

Visy József.

Gyermekvilág. (Budapest, 1939. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda.) Franklin Társulat—Kalász Könyvkiadó R.T. 144 oldal.

Kevés esemény volt még pedagógiai berkekben, amely oly nagy hullámokat vert, mint a zsinórirás megjelenése. Az egységesítő miniszteri rendelet úgy látszott, hogy pontot tesz a vita végére, s már mindenki az írva-olvasás új módszeres felépítésére gondolt, amikor a V. K. M. kiadásában megjelent az új írás abc-s könyve, a Gyermekvilág Angyal János és Dr. Beyer Edéné szerkesztésében. Most derült csak ki, hogy a pár hónapos viszonylagos csendet újabb heves „igazságkeresés“ váltja fel pro és kontra.

Érthető idegenkedéssel fogadta mindenki az új könyvet. Legfeltűnőbb volt, hogy sajtáságon új. A betűk elvont ismertetésére kevés időt szentel, a szótagolást szinte csak kiegészítő módként alkalmazza, s mindehhez kezdettől fogva értelmes összefüggő szöveget ad. Többen az új nyugati globális módszer körvonalait vélték felismerni. Akik az említett új irányzat irodalmát nem ismerték, eleinte tartózkodók voltak, akik ismerték, azok viszont nem látták benne a rendszer teljes keresztülvételét.

Az idegenkedés kellős közepén azonban észrevettük, hogy az elvont betűismertetés és a szótagolás háttérbeszoritásával hamarosan meglepő eredményt értünk el az olvasástanítás terén. Akarva nem akarva észre kellett vennünk, hogy gyermekeink máról holnapra kis versikéket tudnak, rajzolgatnak, új játékok, mesék tűnnek fel és érdekes, hogy „anyuka is sokszor olvassa a könyvet.“